

ПЕРЕДУМОВИ ЗАРОДЖЕННЯ І СТАНОВЛЕННЯ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ НА ТЕРИТОРІЇ ІВАНО-ФРАНКІВЩИНИ

У статті визначено і обґрунтовано передумови зародження і становлення сільського зеленого туризму на Прикарпатті. Запропоновано власне тлумачення цього поняття.

Ключові слова: передумови, підвищення добробуту, зародження і становлення сільського зеленого туризму.

I. Вступ. Соціально-економічні зміни, які відбуваються в нашій країні, у тому числі, в сільському господарстві й на селі, зумовлюють необхідність пошуку і практичного втілення нетрадиційних підходів до зміцнення економіки та підвищення рівня життя громадян. Однією з важливих проблем села є вирішення питання зайнятості сільського населення, шляхом, збільшення його доходів, припинення безробіття, міграції молоді, а також подолання соціального занепаду та деградації сільських територій. Дана ситуація спонукає до пошуку різних форм господарювання та видів економічної діяльності й зумовлює зародження і становлення сільського зеленого туризму (СЗТ), “як способу виживання селян”.

Проблемі становлення та розвитку сільського зеленого туризму приділяли увагу такі вчені як: В.Х. Брус, М.В. Вишиванок, П.А. Горішевський, О.Д. Лендел, В.В. Гоблик та ін.

Проте, на сьогоднішній день окремі аспекти даного питання залишаються недостатньо дослідженими. Зокрема, виникає потреба у більш детальному вивченні процесів, в даному випадку передумов, що сприяють зародженню та становленню СЗТ.

II. Постановка завдання. В результаті дослідження процесів становлення і зародження сільського зеленого туризму на території Івано-Франківського Прикарпаття необхідно вивчити його сильні сторони впливу на розвиток села, запропонувати певні умови (напрями), що сприятимуть ефективному утвердженню СЗТ як галузі.

III. Результати. Передумови зародження і становлення сільського зеленого туризму

це причини й умови, які визначають можливість (неможливість) його зародження і становлення, а згодом відповідно, й утвердження. В результаті проведеного дослідження було виділено і обґрунтовано наступні передумови становлення і зародження сільського зеленого туризму, зокрема: історико-культурні, соціально-економічні, природно-кліматичні.

Історико-культурні передумови

Передісторія сучасного сільського зеленого туризму (СЗТ) Івано-Франківського Прикарпаття має глибоке коріння: з перших кроків його відродження в гірській та передгірській зонах почали активно відроджуватись відповідні знання й уміння попередніх поколінь. Ще з кінця XIX ст. на території Яремчанщини спостерігається зародження СЗТ. У 1984 р. представники польської та єврейської громади споруджують 70 вілл, проводять різні культурні заходи, що сприяють залученню до відпочинку “літників” так тоді називали відпочивальників [1]. У радянський період за державної підтримки набула розвитку рекреаційно-туристична сфера. Наприкінці 80-х рр. XX ст. Яремчанщина стає Всесоюзною здравницею – санаторії і пансіонати переповнені. Однак і тоді досить часто приїжджі сім'ї відпочивальників знімали окремі будиночки чи кімнати для відпочинку. Проте це були поодинокі випадки, які так і не набули поширення. Набутий досвід, генетично закладена гостинність української нації в нових умовах сьогодення створює можливості для їх практичного прояву через залучення до розвитку сільського зеленого туризму молодшого покоління.

Історико-етнографічні території Прикарпаття зберегли самобутню гуцульську культуру, народні традиції, ремесла й промисли, велику цінність становлять пам'ятки архітектурні, що збереглися тут з XII-XIII ст.

Соціально-економічні передумови

Для з'ясування передумов, що сприяють зародженню й становленню сільського зеле-

ного туризму на території Івано-Франківського Прикарпаття слід розглянути його соціально-економічну характеристику.

Івано-Франківська область має хороше залізничне й автотранспортне сполучення зі східними й центральними регіонами України. Автотранспортна магістраль зв'язує Прикарпаття з Угорщиною, Румунією, Словаччиною, Польщею. До галузей промисловості, що успішно розвиваються на Прикарпатті, належать: хімічна, нафтохімічна, лісова й деревообробна, паперова, нафтогазодобувна, нафтогазопереробна, легка, харчова. Надра області багаті на поклади корисних копалин: нафти, природного газу, кам'яної і калійної солей, мінералів, будівельних матеріалів тощо [2].

Область, особливо Косівщина, славиться народними ремеслами, виготовленням художніх виробів і сувенірів із шкіри, дерева, вовни та ін. Саме цей край пропонує відпочивальникам не тільки різноманіття виробів, але й можливість побачити процес ткання килима чи різьби по дереву, а при бажанні й взяти в ньому участь. Розвиток Івано-Франківського Прикарпаття не на всій його території відбувається рівномірно: сільські території, особливо передгірських і гірських районів, маючи високий природний та економічний потенціал, спонукають місцеве населення до пошуку різних видів діяльності (зокрема зародження й становлення СЗТ) задля покращення свого матеріального становища.

Актуальним питанням для українського села було і є вирішення соціально-економічних проблем, яке сприяло б припиненню руйнівних (деградаційних) процесів, відродженню соціальної інфраструктури, створенню нових робочих місць, підвищенню зайнятості сільського населення і сповільненню міграції молоді.

У процесі пошуку способів виживання й покращення соціально-економічної ситуації селянство стає рушійною силою зародження сільського зеленого туризму. Таким чином найважливішою передумовою становлення СЗТ є і буде прагнення селян до підвищення добробуту. Адже саме цей вид діяльності породжуватиме попит на туристичні послуги, які відповідно одержуватимуть простір для їх розширення й підвищення якості.

Природно-кліматичні передумови

Івано-Франківська область за характером рельєфу складається з рівнинної, передгірсь-

кої і гірської територій. Близько 43 % її площі займають гірські масиви, що створюють сприятливі умови для певних видів туризму і спорту – велосипедного, гірськолижного, водного, пішохідного дельтапланеризму, рафлінгу та ін.

Згідно з дослідженнями проведеними в 1979–1981 рр. Львівським відділом міжгалузевих комплексних проблем Ради із вивчення продуктивних сил УРСР Академії наук УРСР, а також Чернівецькою комплексною гідрогеологічною партією об'єднання “Укрзахідгеологія” на основі матеріалів і розробок гідрогеологічного управління “Укргеокаптяжмінвод” в 1990-1991 рр., свідчать про перспективу лікування на базі мінеральних вод на території Яремчанщини [3, 7].

Івано-Франківське Прикарпаття характеризується наявністю мінеральних вод: хлоридно-натрієвих (Верховинський, Рожнятівський райони), типу “Нафтуса” (Шешори), хлоридно-натрієві і кальцієво-натрієві (Долина, Калуш, Косів), слабо мінералізована гідрокарбонатно-натрієва з підвищеним вмістом органічних речовин (Ямна) та ін. Така широка гама природних ресурсів дає можливість розвивати лікувально-оздоровчу інфраструктуру, інтенсивно залучаючи при цьому відпочивальників. На території Івано-Франківського Прикарпаття знаходиться 438 об'єктів природно-заповідного фонду (площею 68,8 тис. га), що сприяє урізноманітненню туристичних послуг.

Клімат області помірно-континентальний. Зима м'яка, літо тепле, сніговий покрив на схилах Карпат товщиною 60 см лежить до 5 місяців, що сприяє гірськолижному спорту.

IV. Висновки. Таким чином до сильних сторін впливу сільського зеленого туризму на розвиток села, можна віднести наступні умови: по-перше, перетворення його в систему соціально і економічно вигідної сільської зайнятості населення, що сприяє зменшенню зарубіжної еміграції; по-друге, підвищення культурно-освітнього рівня сільських жителів; по-третє, зміцнення економічної бази сільських територій за рахунок доходів, що надходять у розпорядження місцевих громад від СЗТ; по-четверте, формування привабливої туристичної сфери відпочинку тощо.

Проведене дослідження дає підстави для висновку щодо того, що все чіткіше окреслюються історико-культурні, соціально-економічні, природно-кліматичні та ін. передумови, а також контури становлення СЗТ в області, які сприяють розвитку різних видів туризму і спорту, зокрема, зародженню і становленню сільського зеленого туризму.

1. Згідно матеріалів з архіву П. Гошовського, м. Яремча Івано-Франківської обл.
2. www.gov.if.ua/ Характеристика області
3. Стратегія розвитку м. Яремча та Яремчанського регіону, 2003. – 50 с.

In the article certainly and grounded pre-conditions of origin and becoming of rural green tourism. Zaprponovano own interpretation of this concept.

Загородній О.П., Ковальчук Є.О.

АКСІОМА АДАМА СМІТА

У статті розглядається важлива соціально-економічна категорія, яка має вплив на ефективний розвиток економіки та поповненню добробуту населення. Проблема організації заробітної плати є однією з важливих в умовах переходу від адміністративно-командної до ринкової економіки. В статті названо різні концепції даної категорії, виходячи з конкретних історичних умов розвитку суспільства.

Ключові слова: праця, робоча сила, ціна праці, специфічна продуктивність, фонд життєвих засобів, розподіл благ, праця і дозвілля.

I. Вступ. Аксиома – це висхідне положення будь-якої науки або теорії, що приймається бездоказово.

Адам Сміт (1723–1790) всесвітньо відомий вчений економіст, досліджуючи категорію, заробітна плата використовує аксіому яка стверджує, що низькою заробітною платою можна зруйнувати найбагатшу державу.

Заробітну плату, як соціально-економічну категорію досліджували, досліджують і будують досліджувати на різних етапах розвитку людського суспільства економісти, філософи, соціологи, політологи та державні діячі. І в соціально-економічній літературі дається ряд концепцій заробітної плати, її суті, джерел утворення та впливу на соціально-економічний розвиток країни.

II. Постановка завдання Так, у А.Сміта є дві концепції заробітної плати: одна для первісного суспільства, що визначається як природна винагорода за працю; а з появою капіталу і приватної власності, заробітна плата уже не є природна винагорода, а частина продукту праці робітника, як самостійна економічна категорія, що відокремлена від прибутку і ренти. Це трудовий дохід, це частина

вартості виробленого продукту.

Сучасне трактування категорії «заробітна плата» бере початок від теорії «трьох факторів» виробництва Ж.Б. Сея (1767–1832), як дохід на фактор виробництва. Згідно цієї теорії заробітна плата є плата за послуги фактора виробництва «робоча сила» «Х», це дохід виробника за надані послуги підприємцю. Підприємець купуючи фактор виробництва «Х», купує послуги які здатні створювати вартість. За цих умов заробітна плата виступає як ціна праці, але величина заробітної плати відповідає не всім затратам праці робітника, а лише вартості товару – робоча сила.

Вартість товару робоча, сила, виражена вартістю життєвих благ є природна ціна робочої сили. В умовах ринкової економіки, в силу конкуренції на ринку праці, ціна відхиляється від вартості під дією законів попиту і пропозиції на товар «робоча сила». Таким чином, вартість товару «робоча сила» і ціна товару «робоча сила» не є тотожністю.

Суть заробітної плати можна визначити як ринкову ціну праці. Але заробітну плату не, слід розглядати як дохід, оскільки вона становить частину витрат виробництва на відновлення працездатності та відтворення робочої сили. Ще відомий російський економіст, учасник декабристського руху М. Тургенев у своїй програмі фінансової реформи відзначав, що заробітна плата не оподатковується, оскільки це витрати виробника на заміщення трудових ресурсів.

Праця стала товаром, писав Ф. Віндаль (1812–1872), – пропозиція якої щоденно зростає, в той час як попит на неї щоденно зменшується. Робітник, звільнившись від прикріплення до землі став додатком речей, ним до певної міри володіє капітал; робіт-